

CURRENTA II.

A. D. 1865.

Rome die 8. Decembris 1864. T. 7. N. praes. 7.

Epistola Eminentis. Cardinal. Jacobi Antonelli ac Syllabus praecipuorum aetatis Nostrae errorum.

Enormis strepitus ac tumultus, quocum suscepta et diformata fuerunt 2. Sedis Pontificiae documenta a Redactoribus Ephemeridum Ecclesiae Catholicae infensis, i. e. Syllabus et Encyclica Sanctissimi Domini Nostri Pii IX. de 8. Dec. 1864. Vestras aures Venerabiles Fratres! qui nolitis huius temporis novellas, haud grate affecerat. Nacti enim estis novum documentum, quot et quanti veritatis osores in ipso Civitatum sinu reperiantur, qui omnem arripiant occasionem, bellum, quod in universo terrarum orbe contra Ecclesiam catholicam geritur, eo fortioribus continuandi armis.

Nos quoque desuper consternati, summo cum desiderio anhelabamus ipsum Originale Praelaudatorum documentorum: Syllabi atque Encyclicae — quod quum una cum Epistola Eminentissimi Cardinalis Antonelli ab Excellentissima Nuntiatura Pontificia Viennensi ad Nos appulisset, nullam interponendam esse moram duximus, quin acta haec tria ad notitiam Vestram pertingere faciamus.

Haec 2 Ecclesiae munimenta, quae ordine chronologico in Currentis sese excipient, ea qua par est, veneratione Fratres in Christo Dilecti! perlustrentur ac ruminentur oportet.

I. Epistola Eminentissimi

Cardinalis Jacobi Antonelli de 8. Dec. 1864. Syllabi concomitiva:

„Illustrissime et Reverendissime Domine!

Sanctissimus Dominus Noster Pius IX. Pontifex Maximus de animarum salute, ac de sana doctrina maxime sollicitus vel ab ipso sui Pontificatus exordio nunquam destitit suis Epistolis encyclicis, et Allocationibus in Consistorio habitis, et Apostolicis litteris in vulgus editis praecipuos huius praesertim infelicissimae aetatis errores, ac falsas doctrinas proscribere et damnare. Cum autem forte evenire potuerit, ut omnia haec Pontificia Acta ad singulos Ordinarios minime pervenerint, iccirco idem Summus Pontifex voluit, ut eorundem errorum Syllabus ad omnes universi catholici orbis Sacrorum Antistites mittendus conficeretur, quo iidem Antistites praee oculis habere possint omnes errores, ac perniciosas doctrinas, quae ab ipso reprobatae, ac proscriptae sunt. Mihi vero in mandatis dedit, ut hunc Syllabum typis editum ad Te, Illume ac Rume Domine, perferendum curarem hac occasione ac tempore, quo idem Pontifex Maximus pro summa sua de catholicae Ecclesiae, ac totius Dominici gregis

sibi divinitus commissi incolumitate et bono sollicitudine, aliam **Encyclicam Epistolam** ad cunctos catholicos Sacrorum Antistites scribendam censuit. Eiusdem igitur Pontificis iussa omni certe alacritate, et, uti par est, obsequio efficiens, Tibi, Illmæ ac Rmæ Domine, eundem **Syllabum** his litteris adiunctum mittere propero. Dum vero obsequentissimi mei in Te animi sensus testari et confirmare vehementer gaudeo, lausta omnia et salutaria Tibi a Deo **Optimo Maximo** ex corde apprecor.

Romæ die 8. Decembris 1864. Dominationis Tuæ Illmæ et Rmæ

Addictissimus Servus

Jacobus Card. Antonelli.

II. „Syllabus

completens præcipuos nostræ ætatis errores, qui notantur in allocutionibus Consistorialibus, in Encyclicis aliisque Apostolicis Litteris Sanctissimi Domini Nostri Pii Papæ IX.

§. 1. Pantheismus, Naturalismus et Rationalismus absolutus.

I. Nullum supremum, sapientissimum, providentissimumque Numen divinum existit ab hac rerum universitate distinctum, et Deus idem est ac rerum natura et ideo immutationibus obnoxius, Deusque reapse fit in homine, et mundo, atque omnia Deus sunt et ipsissimam Dei habent substantiam; ac una eademque res est Deus cum mundo, et proinde spiritus cum materia, necessitas cum libertate, verum cum falso, bonum cum malo, et justum cum injusto.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

II. Neganda est omnis Dei actio in homines et mundam.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

III. Humana ratio, nullo prorsus Dei respectu habito, unicus est veri et falsi, boni et mali arbiter, sibi ipsi est lex et naturalibus suis viribus ad hominum ac populorum bonum curandum sufficit.

Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

IV. Omnes religionis veritates ex nativa humanæ rationis vi derivant; hinc ratio est princeps norma, qua homo cognitionem omnium cujuscumque generis veritatum assequi possit ac debeat.

Epist. Encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Epist. encycl. *Singulari quidem* 17. Martii 1856. — Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

V. Divina revelatio est imperfecta et ideo subjecta continuo et indefinito progressui, qui humanæ rationis progressioni respondeat.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

VI. Christi fides humanæ refragatur rationi; divinaque revelatio non solum nihil prodest, verum etiam nocet hominis perfectioni.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

Epist. — VII. Propheſiæ et miracula in ſacris Litteris expoſita et narrata ſunt poëtarum com-
menta, et chriſtianæ fidei myſteria philoſophicarum investigationum ſummâ; et utriusque Te-
ſtamenti libris myſtica continentur inventa; ipſeque Jeſus Chriſtus eſt myſtica fictio.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

§. 2. *Rationalismus moderatus.*
VIII. Quum ratio humana ipſi religioni equiparetur, iccirco theologicæ diſciplinæ
perinde ac philoſophicæ tractandæ ſunt.

Alloc. *Singulari quadam perſuſi* 9. Decembris 1854.

IX. Omnia indiscriminatim dogmata religionis chriſtianæ ſunt objectum naturalis
ſcientiæ ſeu philoſophiæ; et humana ratio hîſtoricæ tantum exalta poteſt ex ſuis naturalibus
viriibus et principiis ad veram de omnibus etiam reconditiſſimis dogmatibus ſcientiam pervenire,
modo hæc dogmata ipſi rationi tamquam objectum propoſita fuerint.

Epist. ad Archiep. Frising. *Gravissimas* 11. Decembris 1862. — Epist. ad eundem *Tuas libenter* 21.

Decembris 1865.

X. Quum aliud ſit philoſophus, aliud philoſophia, ille jus et officium habet ſe ſub-
mittendi auctoritati, quam veram ipſe probaverit; at philoſophia neque poteſt, neque debet ulli
ſeſe ſubmittere auctoritati.

Epist. ad Archiep. Frising. *Gravissimas* 11. Decembris 1862. — Epist. ad eundem *Tuas libenter* 21.

Decembris 1865.

XI. Eccleſia non ſolum non debet in philoſophiam unquam animadvertere, verum
etiam debet ipſius philoſophiæ tolerare errores, eique relinquere, ut ipſa ſe corrigat.

Epist. ad Archiep. Frising. *Gravissimas* 11. Decembris 1862.

XII. Apoſtolicæ Sedis, romanarumque Congregationum decreta liberum ſcientiæ
progreſſum impediunt.

Epist. ad Archiep. *Tuas libenter* 21. Decembris 1863.

XIII. Methodus et principia, quibus antiqui Doctores ſcholæſtici Theologiam exco-
luerunt, temporum noſtrorum neceſſitatibus ſcientiarumque progreſſui minime congruunt.

Epist. ad Archiep. *Tuas libenter* 21. Decembris 1863.

XIV. Philoſophia tractanda eſt, nulla ſupernaturalis rêvelationis habita ratione.

Epist. ad Archiep. *Tuas libenter* 21. Decembris 1863.

N. B. Cum rationaliſmi ſyſtemate cohærent maximam partem errores Antonii Gün-
ther, qui damnantur in Epist. ad Card. Archiep. Coloniensem *Eximiam tuam* 15. Junii 1847,
et in Epist. ad Episc. Wratislaviensem *Dolore hæud mediocri* 30. Aprilis 1860.

§. 3. *Indifferentismus, Latitudinarismus.*

XV. Liberum cuique homini eſt eam amplecti ac profiteri religionem, quam rationis
lumine quis ductus veram putaverit.

Litt. Apost. *Multiplies inter* 40. Junii 1851. — Alloc. *Maxime quidem* 9. Junii 1862.

XVI. Homines in cujuſvis religionis cultu viam æternæ ſalutis reperire æternamque
ſalutem aſſequi poſſunt.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Ubi primum* 17. Decembris 1847. — Epist. encycl. *Singulari quidem* 17. Martii 1856.

XVII. Saltem bene sperandum est de æterna illorum omnium salute, qui in vera Christi Ecclesia nequaquam versantur.

Alloc. *Singulari quadam* 9. Decembris 1854. — Epist. encycl. *Quanto conficiamur* 17 Augusti 1863.

XVIII. Protestantismus non aliud est quam diversa veræ ejusdem christianæ religionis forma, in qua æque ac in Ecclesia catholica Deo placere datum est.

Epist. encycl. *Noscitis et Nobiscum* 8. Decembris 1849.

§. IV. Socialismus, Communismus, Societates clandestinæ, Societates biblicæ; Societates clerico - liberales.

Ejusmodi pestes sæpe gravissimisque verborum formulis reprobantur in Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novemb. 1846; in Alloc. *Quibus quantisque* 20. April. 1849; in Epist. encycl. *Noscitis et Nobiscum* 8. Decemb. 1849; in Allocut. *Singulari quadam* 9. Decemb. 1854; in Epist. encycl. *Quanto conficiamur mærore* 10. Augusti 1863.

§. V. Errores de Ecclesia ejusque juribus.

XIX. Ecclesia non est vera perfecta que societas plane libera, nec pollet suis propriis et constantibus juribus sibi a divino suo fundatore collatis, sed civilis potestatis est definire, quæ sint Ecclesiæ jura ac limites, intra quos eadem jura exercere queat.

Alloc. *Singulari quadam* 9. Decembris 1854. — Alloc. *Multis gravibusque* 17. Decembris 1860. — Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

XX. Ecclesiastica potestas suam auctoritatem exercere non debet absque civilis gubernii venia et assensu.

Alloc. *Meminit unusquisque* 30. Septembris 1861.

XXI. Ecclesia non habet potestatem dogmaticè definiendi, religionem catholicæ Ecclesiæ esse unice veram religionem

Litt. Apost. *Multiplikes inter* 10. Junii 1851.

XXII. Obligatio, qua catholici magistri et scriptores omnino adstringuntur, coarctatur in iis tantum, quæ ab infallibili Ecclesiæ judicio veluti fidei dogmata ab omnibus eredenda proponuntur.

Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter* 21. Decembris 1865.

XXIII. Romani Pontifices et Concilia œcumenica a limitibus suæ potestatis recesserunt, jura Principum usurparunt, atque etiam in rebus fidei et morum definiendis errarunt.

Litt. Apost. *Multiplikes inter* 10. Junii 1851.

XXIV. Ecclesia vis inferendæ potestatem non habet, neque potestatem ullam temporalem directam vel indirectam.

Litt. Apost. *Ad apostolicæ* 22. Augusti 1851.

XXV. Præter potestatem episcopatui inhærentem, alia est attributa temporalis potestas a civili imperio vel expresse vel tacite concessa, revocanda propterea, cum libuerit, a civili imperio.

Litt. Apost. *Ad apostolicæ* 22. Augusti 1851.

XXVI. Ecclesia non habet nativum ac legitimum ius acquirendi.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856. — Epist. encycl. *Incredibili* 17. Septembris 1863.

XXVI. Sacri Ecclesiæ ministri Romanusque Pontifex ab omni rerum temporalium cura ac domino sunt omnino excludendi.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

XXVIII. Episcopis, sine Gubernii venia, fas non est vel ipsas apostolicas litteras promulgare.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

XXIX. Gratiae a Romano Pontifice concessae existimari debent tamquam irritae, nisi per Gubernium fuerint imploratae.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

XXX. Ecclesiae et personarum ecclesiasticarum immunitas a iure civili ortum habuit.

Litt. Apost. *Multiplies inter* 10. Junii 1851.

XXXI. Ecclesiasticum forum pro temporalibus clericorum causis sive criminalibus omnino de medio tollendum est, etiam inconsulta et reclamante Apostolica Sede.

Alloc. *Acerbissimum* 27. Septembris 1852. — Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

XXXII. Absque ulla naturalis juris et aequitatis violatione potest abrogari personalis immunitas, qua clerici ab onere subeundae exercendaeque militiae eximuntur; hanc vero abrogationem postulat civilis progressus, maxime in societate ad formam liberioris regiminis constituta.

Epist. ad Episc. Montisregal. *Singularis Nobisque* 29. Sept. 1864.

XXXIII. Non pertinet unice ad ecclesiasticam jurisdictionis potestatem proprio ac nativo iure dirigere theologicarum rerum doctrinam.

Epist. ad Archiep. Frising. *Tuas libenter* 21. Decembris 1863.

XXXIV. Doctrina comparantium Romanum Pontificem Principi libero et agenti in universa Ecclesia, doctrina est, quae medio aevo praevaluit.

Litt. Apost. *Ad apostolicas* 22. Augusti 1851.

XXXV. Nihil verat, alicujus Concilii generalis sententia aut universorum populorum facto, summum Pontificatum ab romano Episcopo atque Urbe ad alium Episcopum aliamque civitatem transferri.

Litt. Apost. *Ad apostolicas* 22. Augusti 1851.

XXXVI. Nationalis concilii definitio nullam aliam admittit disputationem, civilisque administratio rem ad hosce terminos exigere potest.

Litt. Apost. *Ad apostolicas* 22. Augusti 1851.

XXXVII. Institui possunt nationales Ecclesiae ab auctoritate Romani Pontificis subductae planeque divisae.

Alloc. *Mullis gravibusque* 17. decembris 1860. — Alloc. *Jamdudum cernimus* 18. Martii 1861.

XXXVIII. Divisioni Ecclesiae in orientalem atque occidentalem nimia Romanorum Pontificum arbitria contulerunt.

Litt. Apost. *Ad apostolicas* 22. Augusti 1851.

§. 6. *Errores de societate civili tum in se, tum in suis ad Ecclesiam relationibus spectata.*

XXXIX. Reipublicae status, utpote omnium jurium origo et fons, jure quodam pollet nullis circumscripto limitibus.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

XI. Catholicae Ecclesiae doctrina humanae societatis bono et commodis adversatur.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Quibus quantisque* 20. Aprilis 1849.

XLI. Civili potestati vel ab infideli imperante exercitae competit potestas indirecta negativa in sacra; eidem proinde competit nedum jns quod vacant *exequatur*, sed etiam jus *appellationis*, quam nuncupant, *ab abusu*.

Litt. Apost. *Ad apostolicas* 22. Augusti 1851.

XLII. In conflictu legum utriusque potestatis, jus civile praevalet.

Litt. Apost. Ad apostolicæ 22. Augusti 1854.

XLIII. Laica potestas auctoritatem habet rescindendi, declarandi ac faciendi irritas solennes conventiones (vulgo *Concordata*) super usu jurium ad ecclesiasticam immunitatem pertinentium cum Sede Apostolica iuris, sine hujus consensu, imo et ea reclamante.

Alloc. In Consistoriali 1. Novembris 1850. — Alloc. *Multis gravibusque* 17. Decembris 1860.

XLIV. Civilis auctoritas potest se immiscere rebus, quæ ad religionem, mores et regimen spirituale pertinent. Hinc potest de instructionibus judicare, quæ Ecclesiæ pastores ad conscientiarum normam pro suo munere edunt, quin etiam potest de divinatorum sacramentorum administratione et dispositionibus ad ea suscipienda necessariis decernere.

Alloc. In Consistoriali 1. Novembris 1850. — Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

XLV. Totum scholarum publicarum regimen, in quibus inventus christianæ alicujus Reipublicæ instituitur, episcopalibus dumtaxat seminariis aliqua ratione exceptis, potest ac debet attribui auctoritati civili, et ita quidem attribui, ut nullum alii cuiumque auctoritati recognoscatur jus immiscendi se in disciplina scholarum, in regimine studiorum, in graduum collatione, in delectu aut approbatione magistrorum.

Alloc. In Consistoriali 1. Novembris 1850. — Alloc. *Quibus luctuosissimis* 5. Septembris 1851.

XLVI. Immo in ipsis clericorum seminariis methodus studiorum adhibenda civili auctoritati subicitur.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

XLVII. Postulat optima civilis societatis ratio, ut populares scholæ, quæ patent omnibus cujusque e populo clasii pueris, ac publica universim instituta, quæ literis severioribusque disciplinis tradendis et educationi juventutis curandæ sunt destinata, eximantur ab omni Ecclesiæ auctoritate, moderatrice vi et ingerentia, plenoque civilis ac politicæ auctoritatis arbitrio subiciantur ad imperantium placita et ad communium ætatis opinionum amussim.

Epist. ad Archiep. Friburg. *Quam non sine* 14. Julii 1864.

XLVIII. Catholicis viris probari potest ea juventutis instituendæ ratio, quæ sit a catholica fide et ab Ecclesiæ potestate sejuncta, quæque ferè dumtaxat naturalium scientiam ac terrene societatis vitæ fines tantummodo vel saltem primario spectet.

Epist. ad Archiep. Friburg. *Quam non sine* 14. Julii 1864.

XLIX. Civilis auctoritas potest impedire, quominus sacrarum Antistes et fideles populi cum Romano Pontifice libere ac mutuo communicent.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

L. Laica auctoritas habet per se jus presentandi episcopos et potest ab illis exigere, ut incant diocesim procuracionem, antequam ipsi canonicam a S. Sede institutionem et apostolicas litteras accipiant.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

LI. Immo laicum Gubernium habet jus deponendi ab exercitio pastoralis ministerii episcopos, neque tenetur obedire Romano Pontifici in illis, quæ episcopatum et episcoporum respiciunt institutionem.

Litt. Apost. *Multiplices inter* 10. Junii 1851. — Alloc. *Acerbissimum* 27. Septembris 1852.

LII. Gubernium potest suo jure immutare ætatem ab Ecclesia præscriptam pro religiosa tam mulierum quam virorum professione omnibusque religiosis familiis indicere, ut neminem sine sub. permissu ad solennia vota nuncupanda admittant.

Alloc. *Nunquam fore*, 15. Decembris 1856.

LIII. Abrogandæ sunt leges, quæ ad religiosarum familiarum statum tutandum, earumque jura et officia pertinent; immo potest civile gubernium iis omnibus auxilium præstare, qui a suscepto religiosæ vitæ instituto deficere ac solennia vota frangere velint; pariterque potest, religiosas easdem familias, perinde ac collegiatis Ecclesias et beneficia simplicia etiam juris patronatus penitus extinguere, illorumque bona et redditus civilis potestatis administrationi et arbitrio subicere et vindicare.

Alloc. *Acerbissimum* 27. Septembris 1852. — Alloc. *Probe memineritis* 22. Januarii 1853. — Alloc. *Cum saepe* 26. Julii 1855.

LIV. Reges et Principes non solum ab Ecclesiae jurisdictione eximuntur; verum etiam in quaestionibus jurisdictionis dirimendis superiores sunt Ecclesia.

Litt. Apost. *Multiplices inter* 10. Junii 1851.

LV. Ecclesia a Statu, Statusque ab Ecclesia sejungendus est.

Alloc. *Acerbissimum* 27. Septembris 1852.

§ 7. Errores de Ethica naturali et christiana.

LVI. Morum leges divina haud egent sanctione, minimeque opus est, ut humanae leges ad naturae jus conformentur, aut obligandi vim a Deo accipiant,

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

LVII. Philosophicarum rerum morumque scientia, itemque civiles leges possunt et debent a divina et ecclesiastica auctoritate declinare.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

LVIII. Aliae vires non sunt agnoscendae nisi illae, quae in materia positae sunt, et omnis morum disciplina honestasque collocari debet in cumulandis et augendis quovis modo divitiis ac in voluptatibus explendis.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862. — Epist. encycl. *Quanto conficiamur* 10. Augusti 1865.

LIX. Jus in materiali facto consistit, et omnia hominum officia sunt nomen inane, et omnia humana facta juris vim habent.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

LX. Auctoritas nihil aliud est, nisi numeri et materialium virium summa.

Alloc. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

LXI. Fortunata facti injustitia nullum juris sanctitati detrimentum afferi.

Alloc. *Jamdudum cernimus* 18. Martii 1861.

LXII. Proclamandum est et observandum principium, quod vocant de non-interventu.

Alloc. *Novas et ante* 28. Septembris 1860.

LXIII. Legitimis principibus obedientiam detrectare, immo et rebellare licet.

Epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846. — Alloc. *Quisque vestrum* 4. Octobris 1847. — Epist. encycl. *Nosctis et Nobiscum* 8. Decembris 1849. — Litt. Apost. *Cum catholica* 26. Martii 1860.

LXIV. Tum cujusque sanctissimi juramenti violatio, tum quaelibet scelesta flagitiosaque actio sempiternae legi repugnans, non solum haud est improbanda, verum etiam omnino licita, summisque laudibus efferenda, quando id pro patriae amore agatur.

Alloc. *Quibus quantisque* 20. Aprilis 1849.

§ 8. Errores de matrimonio christiano.

LXV. Nulla ratione ferri potest, Christum exexisse matrimonium ad dignitatem sacramenti.

Litt. Apost. *Ad apostolicae* 22. Augusti 1851.

LXVI. Matrimonii sacramentum non est nisi quid contractui accessorium ab eoque separabile, ipsumque sacramentum in una tantum nuptiali benedictione situm est.

Litt. Apost. *Ad apostolicae* 22. Augusti 1851.

LXVII. Jure naturae matrimonii vinculum non est indissolubile, et in variis casibus divortium proprie dictum auctoritate civili sanciri potest.

Litt. Apost. *Ad apostolicae* 22. Augusti 1851. — Alloc. *Acerbissimum* 27. Septembris 1852.

LXVIII. Ecclesia non habet potestatem impedimenta matrimonium dirimentia inducendi, sed ea potestas civili auctoritati competit, a qua impedimenta existentia tollenda sunt.

Litt. Apost. *Multiplices inter* 10. Junii 1851.

LXIX. Ecclesia sequioribus saeculis dirimentia impedimenta inducere coepit, non jure proprio, sed illi jure usa, quod a civili potestate mutuata erat.

Litt. Apost. *Ad apostolicae* 22. Augusti 1851.

LXX. Tridentini canones, qui anathematis censuram illis infuerunt, qui facultatem impedimenta dirimentia inducendi Ecclesiae negare audeant, vel non sunt dogmatici vel de hac mutuata potestate intelligendi sunt.

LXXI. Tridentini forma sub infirmitatis poena non obligat, ubi lex civilis aliam formam praestituat, et veli hac nova forma interveniente matrimonium valere.

Litt. Apost. Ad apostolicam 22. Augusti 1851.

LXXII. Bonifacius VIII. votum castitatis in ordinatione emissum nuptias nullas reddere primus asseruit.

Litt. Apost. Ad apostolicam 22. Augusti 1851.

LXXIII. Vi contractus mere civilis potest inter christianos constare veri nominis matrimonium; falsumque est, aut contractum matrimonii inter christianos semper esse sacramentum, aut nullum esse contractum si sacramentum excludatur.

Litt. Apost. Ad apostolicam 22. Augusti 1851. — Lettera de S. S. PIO IX al Re di Sardegna, 9. Settembre 1852. — Alloc. Acerbissimum 27. Septembris 1852. — Alloc. Multis gravibusque 17. Decembris 1860.

LXXIV. Causae matrimoniales et sponsalia suapte natura ad forum civile pertinent.

Litt. Apost. Ad apostolicam 22. Augusti 1851. — Alloc. Acerbissimum 27. Septembris 1852.

N. B. Huc facere possunt duo alii errores de clericorum coelibatu abolendo et de statu matrimonii statui virginitatis anteferendo. Confodiuntur, prior in epist. encycl. *Qui pluribus* 9. Novembris 1846, posterior in litteris apost. *Multiplices inter* 10. Junii 1851.

§. 9. *Errores de civili Romani Pontificis principatu.*

LXXV. De temporalis regni cum spirituali compatibilitate disputant inter se christianae et catholicae Ecclesiae filii.

Litt. Apost. Ad apostolicam 22. Augusti 1851.

LXXVI. Abrogatio civilis imperii, quo Apostolica Sedes potitur, ad Ecclesiae libertatem felicitatemque vel maxime conduceret.

Alloc. *Quibus quantisque* 20. Aprilis 1849.

N. B. Praeter hos errores explicite notatos, alii complures implicite reprobantur, proposita et asserta doctrina, quam catholici omnes firmissime retinere debeant, de civili Romani Pontificis principatu. Ejusmodi doctrina luculenter traditur in Alloc. *Quibus quantisque* 20. April. 1849; in Alloc. *Si semper antea* 20. Maii 1850; in Litt. apost. *Cum catholica Ecclesia* 26. Mart. 1860; in Alloc. *Novos* 28. Sept. 1860; in Alloc. *Jamdudum* 18. Matr. 1861; in Allo. *Maxima quidem* 9. Junii 1862.

§. 10. *Errores, qui ad liberalissimum hodiernum referuntur.*

LXXVII. Aetate hac nostra non amplius expedit, religionem catholicam haberi tamquam unicum status religionem, ceteris quibuscumque cultibus exclusis.

Alloc. *Nemo vestrum* 26. Julii 1855.

LXXVIII. Hinc laudabiliter in quibusdam catholici nominis regionibus lege cautum est, ut hominibus illuc immigrantibus liceat publicum proprii cujusque cultus exercitium habere.

Alloc. *Aerbissimum* 27. Septembris 1852.

LXXIX. Enimvero falsum est, civilem cujusque libertatem, itemque plenam potestatem omnibus attributam quaslibet opiniones cogitationionesque palam publiceque manifestandi conducere ad populorum mores animosque facilius corrumpendos ac indifferentismipestem propagandam.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

LXXX. Romanus Pontifex potest ac debet cum progressu, cum liberalismo et cum recenti civilitate sese reconciliare et componere.

Alloc. *Nunquam fore* 15. Decembris 1856.

Encyclica sequetur in Cur. III.

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae die 9. Feb. 1865.

JOANNES FIGWER, Cancellarius.

Josephus Alojsius,
Episcopus Tarnoviensis.